

Bartoněk, Antonín

[Chadwick, John. The decipherment of Linear B]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1960, vol. 9, iss. E5, pp. 131-132

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/109786>

Access Date: 01. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

tu postupuje stejně jako při překladu termínů *triakontoros* a *pentékontoros*, které označují lodi s třiceti a padesáti vesly. V poznámce 4 na straně 57 je sice uvedeno, co se má chápat pod slovem trojveslice a co pod slovem padesátiveslice, ale prostému čtenáři to pro poučení sotva postačí. Proto mám za to, že leckdo neporozumí správně větě na str. 327, kde se mluví o loďstvu, které mělo „2 foinické pětiveslice, 3 čtyřveslice, 12 trojveslic a na 30 třicetiveslic“, neboť si neuvědomí, že třicetiveslice je tu typ lodí nejmenší.

Kniha je vybavena 52 pěknými ilustracemi a je k ní připojena mapa starověkého Řecka.

Josef Česka

John Chadwick, The Decipherment of Linear B. Cambridge University Press 1958. Stran 147. Cena 18s. 6d.

Po rozsáhlé práci, věnované důkladnému rozboru textů psaných lineárním písmem B, kterou pod názvem *Documents in Mycenaean Greek* vydali v roce 1956 *M. Ventris* a *J. Chadwick* v Cambridge University Press (viz její recenzi ve SPFFBU E 3 (1958), 145—148), vychází nyní v tiskárně nakladatelství menší a spíše populárně zaměřená publikace Chadwickova.

Proti Dokumentům, jejichž značnou část vyplňovaly detailní rozborů vybraných lineárních textů, je těžiště nové Chadwickovy knihy v esejisticky psaných souvislých výkladech. Hned z počátku zaujme čtenáře krátká kapitola o lidském profilu hlavního rozluštětele lineárního písma B Michaela Ventrise, mladého Angličana zčásti polského původu, který několik málo let po tomto svém epochálním objevu zahynul v r. 1956 při automobilové nehodě. Otázky slabičných písem východního Středomoří, a zvláště jejich vzájemných vztahů, tvoří náplň druhé kapitoly; ve srovnání s Dokumenty je tu též látka podána stručněji a přístupněji. Totéž lze říci i o další kapitole, věnované historii starších neúspěšných pokusů o rozluštění lineárního písma B. Český čtenář tu přijme se zadostiučiněním zvláště spravedlivá Chadwickova slova o našem badateli B. Hrozném; Hrozného práce z posledního údobí jeho života si zaslouží skutečně kritiky, naproti tomu však Ch. po zásluze vyzvedl jeho někdejší úlohu při luštění chetitštiny, a na to se v poslední době často v zahraničí zapomínalo.

Po těchto úvodních výkladech se začíná teprve nejcennější část celé knihy, totiž autorovy výklady, které dávají jak odborníkům, tak i nejšířšímu okruhu ostatních zájemců nahlédnout do matematické přesnosti Ventrisova decifračního postupu. Tím bere Ch. jeden důležitý argument odpůrcům Ventrisova rozluštění, totiž jejich častou námitku proti subjektivnosti Ventrisovy metody, založenou na tom, že o detailním Ventrisově postupu bylo dosud známo dosti málo. Kapitola pátá a šestá obsahují výklady o dalších osudech Ventrisova rozluštění; v druhé z nich, věnované Ventrisově obraně, autor s úspěchem využívá staršího i novějšího nápisného materiálu k tomu, aby dokázal, že Ventrisovy výsledky nemohou být náhodné.*)

*) Dodatkem k článku ve SPFFBU E 3 (1958), 95—102, pojednávajícím o Ventrisových kriticech a kritikách, je třeba nyní ještě dodat, že *A. J. Beattie* uveřejnil před nedávnem článek *A Plain Guide to the Ventris' Decipherment of the Mycenaean Linear B Script*, *Mitteilungen des Instituts für Orientforschung* 6 (1958), 3—104, v němž mimo jiné tvrdí, že Ventris své původní přesvědčení o etruském charakteru jazyka lineárního písma B po dlouhou dobu jen předstíral, a že si přitom již dlouho předem připravoval vhodné podmínky pro to, aby alespoň některé lineární texty, čtené podle jeho klíče, mohly působit řeckým dojmem; srovnej i *Beattie, The Spice Tablets of Cnosos, Pylos and Mycenae, Minoica*, *Festschrift Sundwall*, Berlin 1958, str. 6—34. Mimoto se prý Ventrisovi dostala ještě před prvním uveřejněním výsledků jeho luštitelské práce do rukou tzv. Blegenova tabulka s trojnožkami, která se obvykle uvádí jako hlavní důkaz správnosti celého rozluštění (viz SPFFBU A 4 (1956), 113 n.), a podle ní prý V. ještě v poslední chvíli svůj slabičný klíč upravil. Ovšem Beattiewho způsob argumentace a zároveň i dost neobvyklý postup vědecké polemiky, spočívající v tom, že se Beattie, nemoha mnoho pořídit proti Ventrisovu rozluštění v detailní kritice samotných textů, utíká k těžko prokazatelnému, ale zároveň také těžko vyvrátitelnému obvinění mrtvého člověka z úmyslného vědeckého klamu, nenachází ve vědeckém světě příliš kladný ohlas. Právem byly také nedávno tyto invektivy detailně rozebrány a odkázány na pravou míru *F. Schachermeyrem* v článku *Die Entzifferung der mykenischen Schrift*, uveřejněném v časopise *Saeculum* 10 (1959), 48—72.

V předposlední kapitole práce nastiňuje pak Chadwick v hrubých obrysech obraz života v mykénském Řecku, a proti Dokumentům tu uvádí některé nové podrobnosti z výsledků bádání v posledních letech. Nakonec pak hovoří v krátké kapitole o perspektivách dalšího vývoje mykénologických, a vůbec egejských studií. Ke knize je připojeno několik vybraných mykénských textů v prepise latinkou a jako zvláštní příloha i seznam znaků lineárního písma B s jeho předpokládanými slabičnými hodnotami.

Antonín Bartoněk

T. B. L. Webster, From Mycenae to Homer: a Study in Early Greek Literature and Art. London, Methuen 1958. Stran XVI + 320 + 12 tab. + 1 mapka. Cena 25s.

Prof. Webster, významný anglický grecista, se zabývá již řadu let jak otázkami vztahu mykénské kultury k starověkým orientálním kulturám, tak i problematikou mykénských tradic v staré řecké epice, především v Homérovi, i v archaickém řeckém umění. Zejména plodným se stalo toto jeho úsilí od té doby, co se podařilo M. Ventrisovi a J. Chadwickovi rozluštit lineární písmo B a otevřít tak další cesty, vedoucí k důkladnějšímu poznání mykénskému světu a jeho vzdělanosti. Z menších Websterových prací, jednajících o těchto otázkách, sluší tu z posledních let uvést zejména tyto časopisecké studie: *Pylos Aa, Ab Tablets*, BICS 1 (1954), 11—12; *Pylos E Tablets*, BICS 1 (1954), 13—14; *Additional Homeric Notes*, BICS 1 (1954), 15—16; *Homer and the Mycenaean Tablets*, Antiquity 113 (1955), 10—14; *Homer and Eastern Poetry*, Minos 4 (1956), 104—116; *On the Track of Mycenaean Poetry*, Classica and Mediaevalia 17 (1956), 149—176; *Early and Late in Homeric Diction*, Eranos 54 (1956), 34—48.

Recenzovaná kniha navazuje na tyto studie, ovšem svým rozsahem představuje unikátní dílo svého druhu, které čtenáři nejen zprostředkuje Websterovo řešení uvedené problematiky, nýbrž ho seznamuje i s bohatým materiálem z nejrůznějších oblastí života ve východním Středomoří, jak se utvářel do začátku prvního tisíciletí př. n. l.

Dílo se skládá z devíti kapitol. V první z nich (str. 7—26) pojednal autor o zachovaných písemných památkách z východního Středomoří; zvláštní pozornost je tu věnována společenské a hospodářské interpretaci mykénských tabulek, zejména textů z Pylu, a jejich srovnání s obdobnými nálezy především ze západní Syrie (Alakakh, Ugarit). W. tu přináší velmi mnoho cenného materiálu, u mykénských textů je však nepochybně až příliš důvěřivý k jejich dosavadním interpretacím, neboť ty dodnes nejsou často ještě zcela zaručeny; platí to např. i o tak všeobecně rozšířeném názoru, jako je domněnka, podle které se pod termínem *wa-na-ka* skrývá osoba vrchního vládce (srov. o tom více v tomto čísle SPFFBU, str. 163).

Druhá kapitola (str. 27—63) je věnována rázu mykénskému, a vůbec egejskému umění. W. má nepochybně pravdu, když zařazuje umění egejské oblasti do širší kulturní souvislosti, která zahrnovala celé východní Středomoří, avšak přemíra orientálních paralel, které autor v Egeidě nachází, dává podnět k otázce, v čem vlastně tedy mezi těmi všemi cizími vlivy spočíval domácí přínos Egeidy ve výtvarném umění. Jestliže si egejské předindoevropské obyvatelstvo dovedlo vytvořit již koncem 3. tis. př. n. l. písmo, jehož spojitost s ostatními předoasijskými písemnými systémy je dosud otevřenou otázkou, měli bychom právo očekávat, že i samostatný přínos Egeidy ve výtvarném umění bude dosti významný. — Pozoruhodný je v této kapitole autorův pokus identifikovat na rozmanitých uměleckých památkách známá řecká božstva. I tu je však W. při zjišťování jejich mykénského původu příliš důvěřivý k výsledkům, plynoucím z interpretace mykénských textů; tak např. izolovaný výraz *di-wo-nu-so-jo* z fragmentární pylské tabulky Xa102 nijak sám o sobě neopravňuje k často vyslovovanému tvrzení, že byl kult Dionysův mykénským Řekům znám.

Ve třetí kapitole (str. 64—90) sebral W. velké množství materiálu pro to, aby zařadil předpokládanou mykénskou poezii — tak jak je podle W. možno vykonstruovat její obraz